

Norsk Ornitologisk Forening, avd. Oslo og Akershus

NOF OA
Postboks 1041 Sentrum
0104 OSLO
Org.nr. 975 615 308

Bærum kommune
Områdeutvikling
Postboks 700
1304 SANDVIKA
post@baerum.kommune.no

leder@nofoa.no
Medlemsrelatert: medlem@nofoa.no
Økonomisk: kasserer@nofoa.no
Vernesaker: naturvernkontakt@nofoa.no
www.nofoa.no

Vår ref.: sak/511

Deres ref.: PlanID 2016014, arkivID 16/8446 Dato: Oslo, 25. mai 2018

Høringsvar til Bærums Kommunedelplan 3 Fornebu

Vi viser til at Bærum kommunes fremlegging av Kommunedelplan 3 (KDP3) er sendt på høring. I dette tilsvaret gjør vi rede for våre merknader til planene, med særlig fokus på Miljøprogrammet.

Om Norsk Ornitologisk Forening (NOF) og vår aktivitet på Fornebu

NOF er en landsdekkende forening for vern av fugler, etablert i 1954, med nesten 10 000 medlemmer over hele landet. Foreningen har fylkesavdelinger i alle fylker, også i Oslo og Akershus (NOF OA) samt lokallag i mange kommuner, deriblant i Asker og Bærum (NOF AB).

NOFs medlemmer har drevet organisert registrering av fuglelivet på Fornebu på frivillig basis siden 1974, og resultatene er publisert i en rekke rapporter. NOF har gjennom sin mangeårige virksomhet dokumentert at Fornebu har svært verdifull natur og et fugleliv av nasjonal betydning. Hele 276 naturlig forekommende fuglearter har gjennom tidene blitt registrert på Fornebulandet, deriblant en rekke sjeldne trekkfugler og hekkefugler. Dette henger sammen med Fornebus plassering sentralt i de sommervarme kambrosilurområdene nær Oslofjorden (lavereliggende deler av Oslo, Bærum og Asker), som står i særklasse ved å huse hele 80 % av artsmangfoldet i Norge. Som kjent har Norge har gjennom internasjonale konvensjoner forpliktet seg til å hindre tap av biologisk mangfold, og Fornebu har dermed en nøkkelrolle å spille i den forbindelse.

NOFs medlemsmasse har vist at vi ikke bare kan drive organisert registrering av fuglelivet, men også kan mobilisere til praktisk dugnadsinnsats, senest gjennom arbeidsintensiv skjøtselshogst i naturreservatene på ettervinteren 2018. Takket være medlemskontingent og bidrag fra blant annet Sparebankstiftelsen DNB, har vi et millionbeløp til disposisjon som vi planlegger å investere til beste for fugler og folk på Fornebu.

Vi har en visjon om at Fornebu bydel kan bli et eksempel til etterfølgelse hvis vi klarer å både bevare de sårbare naturkvalitetene og samtidig la innbyggerne få glede av dem!

NOFs konkrete innspill til KDP3

Befolkningsveksten må senkes og miljøambisjonene økes

NOF er i utgangspunktet sterkt kritisk til planene om å fortette bebyggelsen og øke befolkningstilfanget ytterligere. Som det erkjennes i KDP3, vil dette ufravikelig «legge ekstra press på naturverdiene i området», i form av økt forstyrrelse og slitasje. Bærum kommune mottok en europeisk planleggerpris i 2014 basert på gjeldende KDP2 og de framtidsrettede miljøkravene der. Vi vil gjerne se at dette nivået økes i takt med økte ambisjoner om befolkningsvekst, og at det samtidig manifesteres i konkrete tiltak og medfølgende ressurser. Økt trafikk og slitasje må kompenseres i form av sterkere grad av avbøtende tiltak, dels gjennom strengere og bedre overholdte ferdselsrestriksjoner, dels i å legge økte ressurser i å styrke den naturfaglige verdien av grøntområdene og de sårbare naturreservatene. Vi er positive til at det i KDP3 fremheves at det derfor er viktig å «sikre det eksisterende, og å tilrettelegge for økte naturverdier også utenfor de vernede naturområdene».

Vi vil minne om at stjerneutformingen av grøntarealene inn mot Sentralparken er ment som viltkorridorer som skal gi dyr og fugler skjul fra menneskemassene som vil bruke området daglig, et press som allerede er meget stort. Denne funksjonen som skjul og viltkorridorer må opprettholdes og gjerne forsterkes – og spesielle hensyn må tas for å sikre at denne intensjonen ikke bortprioriteres i iveren etter mer boligbygging og flere beboere.

Boligutbyggere og eiendomsmeglere på Fornebu bruker aktivt områdets grønne kvaliteter som salgsargumenter. Vi frykter at disse verdiene vil forringes og gradvis forsvinne om man ikke får sterkere fokus på å sikre og videreutvikle de grønne aspektene.

Gode intensjoner må følges opp av like god gjennomføring

Videre er vi glade for at det i følge KDP3 er «høye miljøambisjoner for Fornebu» og at det er en uttrykt målsetting at «framtidig utbygging i enda større grad enn KDP2 må være bærekraftig med hensyn til arealbruk, klima, transport og bevaring av naturverdier». Vi er også positive til at «revidert miljøprogram for Fornebu skal være mer detaljert og mer ambisiøst mht. klimastrategi enn gjeldende program for KDP2, for å ivareta nye krav og økt forventning om klimaklok utvikling». Dette må også ses i sammenheng med KDP2s formulering om at det «har vært en klar forutsetning fra kommunestyrets side at buffersoner og arealbruk skal tilrettelegges slik at det særegne fuglelivet kan opprettholdes».

Ved gjennomføringen av planene til nå, er vi imidlertid skuffet over at disse gode intensjonene har blitt ødelagt av tidvis feilslått gjennomføring. Dette har ført til nærmest ukontrollert ferdsel, frislipp av hunder og katter i grøntarealene, overdreven og alt for tett beplantning av Storøya, innføring av svartelistede planter som har spredt seg videre inn i naturreservatene, etablering av åsrygger med innfraktet grunnfjellsgneis framfor kortreiste kalkrike masser, og manglende tiltak for å ivareta den stede egne plantefaunaen med det tilhørende særegne fuglelivet.

Vi håper Bærum kommune i større grad følger sine ambisjoner fra KDP2 om å «involvere kompetente fagpersoner i planlegging og gjennomføring». NOF står i den sammenheng til kommunens disposisjon.

Feil fra tidligere må rettes opp og reverseres

Vi savner i KDP3 mer konkrete tiltak for å rette opp og reversere feilene som ble gjort da dagens grøntarealer ble opparbeidet, og ber om at dette blir implementert i planene. Vi støtter de avbøtende og naturfremmende tiltakene foreslått av BioFokus, og NOF har ytterligere noen forslag.

I dette høringssvaret vil særlig fremheve:

- Tydeligere ferdselshindrende tiltak knyttet til de mest sårbare områdene, særlig våtmarkene i Koksa og Storøykilen naturreservater (i KDP2 ble omtalt som «tiltak for å beskytte de områdene som fungerer som stasjon for den naturlige fuglevandringen»).
- Offensive tiltak for å få bukt med løse hunder og katter i naturreservatene og i grøntområdene på vestsiden av Fornebuhalvøya.
- En total og uforbeholden utrensing av svartelistede planter fra Fornebus grøntarealer og naturreservater, til fordel for den særegne, lokale plantefauunaen.
- Den indre delen av Storøya fremstår i dag som parkifisert og bør endres på flere måter for å framstå i tråd med intensjonene fra KDP2:
  - Påfylling med kalkholdige masser på de tre kollene på Storøya, etterfulgt av aktive tiltak for å revegetere disse kollene som naturlige kalktørrenger
  - Fjerne den alt for høye og tette skogen som er utplantet på Storøya, til fordel for lavere, stedegne busker (tett vegetasjon i buffersonene mot naturreservatene, bør beholdes).
  - Erstatte kortklippet gressplen med naturlige blomsterenger.
  - De tre sistnevnte tiltakene vil være gunstig for karakterarter som buskskvett og tornsanger, samtidig som det vil redusere området tiltrekningskraft på grågåss og hvitkinngås, og det vil gjøre området mindre ressurskrevende for kommunen å skjøtte.

Fornebus rike våtmarker må gjøres til et aktivum for innbyggerne

NOF er positive til at det er lagt opp til en aktiv strategi for «blågrønn struktur», og at det i KDP3 påpekes at «Fornebu har betydelige naturverdier, både på regionalt nasjonalt og til dels internasjonalt nivå». Blant de mange betydelige naturverdiene som må ivaretas, vil NOF særlig fremheve områdene tilknyttet våtmarkene. Våtmarker regnes som en av de mest truede naturtypene i landet, samtidig som det er blant de naturtypene med størst biomangfold. Våtmarker binder dessuten klimagasser, og har en psykologisk positiv effekt på folk.

Likevel er svært mange våtmarker i indre Oslofjord drenert, utfylt og utbygget. Dette gjør at en lang rekke fuglearter som er avhengig av slikt habitat, som ender, hegrer og vadefugler, har problemer med å finne egnede steder å slå seg ned – områdene er enten for små eller de er utsatt for forstyrrelser. At andre våtmarker er nedbygget, gjør at nettopp denne naturtypen på Fornebu er enda mer verdifull nå enn før.

De to sentrale våtmarkene på Fornebu, Koksa og Storøykilen, ble vernet som naturreservater i 1992. De er imidlertid uten ferdselsrestriksjoner av betydning, og reservatene er ikke større i utstrekning enn at også tilstøtende områder må forvaltes som en integrert del av disse områdene. Vi er derfor særlig glade for KDP3s formulering om viktigheten av å «tilrettelegge for økte naturverdier også utenfor de vernede naturområdene», og vi håper dette vil følges opp med konkrete tiltak, slik at vi unngår at naturen på Fornebu blir mer fragmentert enn det allerede er.

Våtmarkene må optimaliseres – dernest formidles!

NOF er positiv til hoveddokumentets formulering knyttet til at det foreslås tiltak for å heve kvaliteten på og innhold i grøntområdene. Vi savner imidlertid en mer aktiv holdning fra Bærum kommunes side til Fornebus naturreservater. Formelt sett er det jo Fylkesmannen som har skjøtselsansvaret i naturreservatene, men all den tid disse våtmarkene utgjør indrefiletten i Fornebus grøntarealer, bør kommunen ta et klarere medansvar for først å optimalisere dem for fugler og biologisk mangfold, og dernest å gjøre våtmarkene tilgjengelige for Fornebus innbyggere.

Vi etterlyser derfor følgende tiltak:

- Forvaltningen av naturreservatene og tilstøtende områder må gjøres i større samhandling mellom Bærum kommune og Fylkesmannen i Oslo og Akershus – de må forvaltes under ett!
- De forurensede fyllmassene fra flyplasstiden inne i Storøykilen naturreservat må fjernes, slik at våtmarken maksimeres i areal innenfor vernegrensen, til glede både for fuglene og for Fornebus innbyggere.
- Det må drives aktiv opparbeidelse og skjøtsel i naturreservatene, med myke linjer mellom land og vann, samt med god balanse mellom åpne vannspeil, mudder og vegetasjon, for å sikre at områdene maksimerer sin verdi for rastende og hekkende våtmarksfugler, i tråd med verneforskriftene. Fuglene i Fornebus våtmarker trenger mer av særlig to ting: plass og fred!
- De indre delene av nabokilene Holtekilen og Hundsundpollen er svært viktige som avlastning for de to naturreservatene Koksa og Storøykilen, og bør vernes som naturreservater på linje med dem.
- Alle tilstøtende områder til naturreservatene – Storøya, Nansenparken, Oksenøya m.m. – må skjøttes i lys av deres funksjon ikke bare som buffersoner til reservatene, men som integrerte deler av det totale naturtilfanget på Fornebu.
- Håndteringen av overvann på Fornebu bør fortsatt tilstrebes gjennom åpne løsninger. Disse bør i tillegg fordrøyes og aktivt legges til rette for fugler og biologisk mangfold. Det er viktig at det renner vann igjennom området hele veien ut til våtmarkene i naturreservatene, og at man ikke struper vannets løp i tørre perioder kun for at Sentralparken skal «se pen ut». NOF har en egen våtmarksgruppe med kompetanse som kommunen kan trekke veksler på i forbindelse med overvannshåndteringen.

Merk at det ikke er noen motsetning mellom å optimalisere disse områdene for fugler og for folk – våtmarker med rennende vann, åpne vannspeil og et rikt, biologisk mangfold fremmer bolyst og trivsel for begge parter!

Kanaliserings og tilrettelegging for opplevelse av naturverdiene

NOF er positiv til at KDP3 i tillegg til å fokusere på «bevaring og utvikling av naturmangfoldet på Fornebu» også fremhever at dette er viktig «av hensyn til befolkningens muligheter for nær kontakt med natur- og naturopplevelser». Dette harmoniserer fint med vårt ønske om å gjøre Fornebu til en arena der folk inviteres til å ta del i naturopplevelsene. Økt interesse og forkjærlighet for naturen og fuglelivet er den beste forsikring for fremtidig ivaretagelse av disse verdiene. Men dette forutsetter selvsagt at det er noe å oppleve her, jf. alle overnevnte tiltak. Vi ønsker derfor i utgangspunktet ikke et totalt ferdselsforbud, men etterlyser bedre kanalisering av ferdsel samt enkle restriksjoner:

- Tillate ferdsel, men ikke aktivt tilrettelegge for det inne i reservatene. Samtidig ønsker vi forbud mot jogging, sykling, bading og lufting av hund inne i reservatene i hekke- og trekketidene (april-oktober) slik det er vanlig i tilsvarende naturreservater i utlandet. Vi ønsker også at restriksjonene i større grad enn nå besørgeres overholdt.
- Det samme gjelder oppfølgingen av KDP2s formulering om nødvendigheten av «også å begrense ferdsel på sjøen i nærheten av reservatene», og vi henviser da både til småbåttrafikk, padling og bading samt sjøflytrafikken i Storøykilen.
- Skjermede turstier som leder hovedtrafikken rundt – ikke tvers gjennom – naturreservatene. Fylkesmannens automatiske telleapparat viste at over 1200 mennesker tåget gjennom Storøykilen naturreservat på den travleste dagen i 2017. Det er grunn til å frykte at forstyrrelsene dette medfører vil øke i takt med befolkningsøkningen.
- Anlegge en rekke skjermede utsiktspunkter langs turstiene, med godt innsyn inn i naturreservatene på strategiske steder, slik at man kan oppleve uten å forstyrre!
- Drive aktiv formidling av naturkvalitetene gjennom informasjonsmateriell om naturen og fuglelivet på disse utkikkspunktene og som foldere til utdeling blant beboerne, noe som vil øke opplevelsesverdien for alle som går tur på Fornebu.

- Verdien av at det er et nasjonalt besøkscenter for våtmark på Fornebu bør komme bedre fram i planen. Lilløyplassen naturhus på Lilleøya er en av to avdelinger under Besøkscenter våtmark Oslo, et av seks sentre i landet autorisert av Miljødirektoratet som nasjonale besøkscenter for våtmark. Lilløyplassen naturhus bør styrkes som senter for formidling av naturverdiene i området. Det holdes allerede åpent i helgene med familievennlig program, og skoleklasser og barnehager tas imot på undervisnings- og naturveiledningsopplegg på hverdager gjennom hele året. Bygningen er fra 1700-tallet og er den siste husmannsplassen som står igjen på Fornebu, hvilket gjør det til et viktig kulturminne som gir en opplevelse av hvordan det var på Fornebu før i tiden.
- Den planlagte byggingen av «fugletårn» ute på Storøya er IKKE et tiltak vi støtter, fordi dette verken gavner fuglene eller folk som ønsker å se dem – dette blir utelukkende et tårn for å se på badegjester og båtliv på fjorden, slik vi har nevnt på tidligere befaringer med kommunen. Vi tror at mange vil sette denne dyre installasjonen på kontoen for naturtiltak, mens det i virkeligheten bør settes på kontoen for parkfasiliteter. Vi frykter at dette tårnet som en konsekvens fører til at mindre ressurser blir avsatt til tiltak som faktisk gavner naturen.

Urnelunden må være naturlig vakker – og ikke bli en steril park

NOF er i utgangspunktet kritiske til anleggelse av urnelunden som planlegges på grensen til Lilleøya og Storøykilen naturreservat, fordi det vil øke ferdselen og vi frykter det vil redusere de nåværende naturkvalitetene. Hvis urnelunden blir en realitet, er det viktig at området ikke blir striglet og unaturlig, men at det får naturfaglige kvaliteter gjennom en organisk utforming og beplantet med stedegne planter. Jogging, hundelufting og andre støyende og forstyrrende aktiviteter bør selvsagt være forbudt her inne, som i de våtmarksbaserte naturreservatene.

NOFs tiltak har «kindereggeffekt»

Til slutt minner vi om at det i KDP3 ganske riktig påpekes at «noen av de største miljøutfordringene er klimaendringer knyttet til klimagassutslipp, spredning av miljøgifter og reduksjon av biologisk naturmangfold» – og viser til at våre innspill og forslag til tiltak på Fornebu tilfredsstiller alle disse tre utfordringene.

Vennlig hilsen

Håkan Billing
leder NOF OA

Bjørn Olav Tveit (sign.)
naturvernkontakt for Asker og Bærum